

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Христо Василев Кожухаров, дм

Катедра „Психиатрия и медицинска психология“ – МУ - Варна

на Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Психиатрия”, професионално направление 7.1 „Медицина”, област висше образование 7. Здравеопазване и спорт

на д-р Гълъбина ПетроваТарашоева,

на тема: **„Някои аспекти на ефективност на психодрама терапията при Пациенти с паническо разстройство“**

Научен ръководител: проф. д-р Христо Кожухаров, дм

Становището върху материалите, представени в настоящата процедура, се основава на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение, на изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МУ – Варна и на Заповед на Ректора на МУ- Варна № Р-109-400/21.11.2017 год. за назначаване на научно жури.

Биографични и професионални данни на кандидата:

Д-р Гълъбина Петрова Тарашоева придобива магистърска степен по Медицина през 1979 г. в МА – гр. София. Специализира психиатрия в МА – София, като придобива специалност по психиатрия през 1984 год. От 1980 г. работи като ординатор в Градски Психиатричен Диспансер – Враца, а от 1982 до 2016 г. в ГПД София, (понастоящем ЦПЗ проф. Н. Шипковенски). За 33 г. работа в това лечебно заведение е последователно работила като районен психиатър, завеждащ кабинет неврози и психотерапия, началник на Спешно отделение, Началник на Отделение с висока степен на сигурност, и управител. От юли 2017г. д-р Гълъбина Тарашоева е началник на отделение в ДПБЛНА – база Суходол. Д-р Тарашоева е участвала активно в „Underground“ психотерапевтичното движение от 1979 г. до 1984г. Организира началото на обучението по психодрама в България през 1989 г., водено от гост-преподаватели, дипломирана като психодрама – терапевт от Психодрама институт за Европа през 1995 г. Основала е първия институт за обучение по психодрама през 1993 г. и е изработила първата у нас програма за обучение по психодрама. Отличена е от Българската Асоциация по Психотерапия „за въвеждането и утвърждаването на

международните професионални стандарти по психотерапия“. Членува в много национални и международни организации: Български Лекарски Съюз, Българска Психиатрична Асоциация, Българската Асоциация по Психотерапия, Българското Дружество по Психодрама и Групова Терапия, Комитет по проучвания към Федерацията на Европейските Психодрама Тренинг Организации, Международното Дружество за Проучвания в Психотерапията. Дисертантката владее отлично английски и руски език.

Структура на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд се състои от 152 машинописни страници. Структуриран е в съдържание и таблиците, списък на използваните съкращения въведение, литературен обзор, цели и задачи, контингент и методи, дизайн на проучването, резултати и обсъждане, изводи и приноси, резюме и списък на използваната литература и приложения. Резултатите са онагледени в 36 таблици, 14 фигури и 4 приложения (съдържащи една таблица и използваните инструменти от проучването), а библиографският списък съдържа 220 литературни източника, от които 18 на кирилица и 202 – на латиница. Дисертационният труд е представен съгласно изискванията на Правилника за приложението на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Налице е адекватен баланс между отделните раздели и отлично онагледяване на получените резултати.

Резюме на английски език в 13 страници е предоставено самостоятелно.

Въведението на дисертационната работа умело и синтезирано очертава темата на предстоящата дискусия и подчертава нейната значимост и актуалност. Подчертана е необходимостта да се предостави възможност за удовлетворяване на очаквания и потребности, различни от медикаментозно лечение и необходимостта от изследване на ефективността на този психодрамата като терапевтичен метод .

Литературният обзор е разделен на 6 части, в които са разгледани разнообразни, добре дефинирани аспекти, създаващи широкообхватна картина на изследвания проблем. Обхванатият литературен материал е обширен (обхваща период от 1894 до 2017 година), разнообразен, съвременен и целенасочено обработен. Показва добра информираност в комбинация с анализ на натрупаните данни, като се повдигат неразрешени въпроси и спорни теми и се показва актуалността на засегнатите проблеми и необходимостта от провеждане на нови изследвания за подобряване алгоритъма на провеждане на лечебния процес. Литературният обзор е структуриран в 6 раздела, всеки от които представя

съвременни факти по темата, пряко свързани с целта и задачите на проучването. Разработен е самостоятелно от дисертанта и демонстрира много добри умения за творчески анализ на използваните от литературните източници данни.

Цел и задачи: Целта на проучването е формулирана ясно и точно. Задачите за нейното изпълнение са добре определени, конкретни и съответстват на поставената цел. С изпълнението им се достига до конкретни резултати и изводи.

Контингент на изследването: Ясно и точно е описан дизайнът на проучването с контингента на изследваните лица – 40 пациента, преминали през проучването за периода ноември 2014 – юни 2016 г. с приемна диагноза Паническо разстройство според критериите на МКБ-10 и DSM-IV, разделени на случаен принцип в 2 групи: психотерапевтична група, с допълнителна към медикаментозната терапия работа в групова психодрама - 20 болни с паническо разстройство; и контролна група – 20 болни с паническо разстройство, получаващи стандартната за това разстройство медикаментозна терапия от своя лекуващ психиатър. Двете изследвани групи са максимално еднакви и стандартизирани по определени признаци – социодемографски данни, както и данни за протичането на болестта . Описани са етапите на проучването и в двете изследвани групи.

Методологичният апарат е подходящ за постигането на поставените цели и задачи. Използвана е международно призната и валидизирана клинична скала за оценка на тревожността- НАМА. Другите два - SAI R (тест за спонтанност на Дейвид Кипър) и CORE OM (въпросник за клинични резултати в рутинно оценяване на Крис Евънс) са нови за българската психиатрия, на български език са валидизирани в хода на Европейски изследователски проект EMPOWER за работа с жени жертви на домашно насилие, ръководен от университета в Падуа, Италия, с българско участие в лицето на автора и сътрудници.

Посочените инструменти са използвани трикратно – преди началото на участие в проучването, след 6 месеца, когато приключва психотерапевтичния курс, и проследяване 6 месеца след края на груповата терапия с психодрама. Проведено е отворено, рандомизирано, пилотно, проспективно, интервенционално, клинично изследване с контролна група.

Статистическите методи са релевантни на поставените задачи, изчерпателни и разнообразни по отношение на търсените зависимости и закономерности. Всички получени данни са надеждно обработени статистически, добре онагледени и анализирани, както и бъдещото им възпроизвеждане от други изследователи..

Резултати и обсъждане: Получените резултати са коректно описани и кореспондират с формулираната хипотеза и поставените задачи. Представени са в няколко подраздела. Собствените резултати са изложени подробно и коректно, с разбираемо онагледяване и тълкуване.

Обсъждането на резултатите съдържа детайлна съпоставка с данните от световната литература и у нас, интерпретира коректно и съдържано собствените находки, като откроява съществуващите проблемни области и разногласия, както от позицията на клиницист, така и в клинично- психологични анализи. Умело е структурирано поэтапното провеждане на анализите като са следвани стъпките, определени от зададените задачи и хипотези на изследването.

Изводи: Представеният дисертационен труд е оригинално произведение, което се основава на резултати от собствени проучвания. Основните изводи са изчерпателно формулирани и логично изводими от получените резултати, съответстват на целта на изследването и поставените задачи, доказва се ефективността на психодрамата за намаляване на тревожността, проблемите и симптомите и риска за себе си и околните, подобряване на общия клиничен резултат, и повишаване на спонтанността и благополучието при пациенти с паническо разстройство, както и по отношение на доказване на корелацията между повишаване на спонтанността и намаляване на тревожността, паралелно с повишаване на психичното благополучие.

Приноси: Изведените 5 приноса с теоретичен характер и 2 с клинично-приложен дават основание психодрамата да се препоръча като допълнителна към медикаментозна терапия в следващите консенсуси и стандарти за лечение на паническо разстройство, както и да се насърчи използването на двата нови за България инструмента – SAI R и CORE OM.

Авторефератът е структуриран в 66 страници с 14 фигури и 13 таблици. Включва списък на използваните съкращения, резюме на български и списък на авторските публикации по темата. Пълноценно отразява всички аспекти на цялостната разработка. Той е издържан според изискванията.

Публикации: Докторантът е автор и съавтор на четири публикации, свързани с темата на дисертационния труд, отпечатани в специализирани национални и международни издания, във всички тях тя е първи автор, една от тях е в чуждестранно списание с IF 2,729. Освен тях дисертантът е представил своя труд и в 14 научни прояви, с 9 резюмета

от участие в научни форуми в България и 5 резюмета от участие в международни научни форуми.

Заключение: Считам, че представеният дисертационен труд на тема „Някои аспекти на ефективност на психодрама терапията при пациенти с паническо разстройство“ отговаря на изискванията на Закона за РАСРБ и му давам обща положителна оценка. Предлагам на уважаемото научно жури образователната и научна степен „доктор“ по медицина да бъде присъдена на д-р Гълъбина Петрова Тарашоева.

23.11.2017г.

гр. Варна

Изготвил становището:

проф. д-р Христо Кожухаров, дм